

AMATEM POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN HASTALARDA HEPATİT C ELİMİNASYONUNDA NELER YAPTIK, NELER YAPAMADIK?

- **Selver Can**¹ Erdinç Çiçek², Nazlım Aktuğ Demir³, İkbal İnanlı², Memduha Aydın⁴
- ¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Konya
- ²Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Anabilim dalı, Konya
- ³Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Konya
- ⁴Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim dalı, Konya

Giriş

- Hepatit C virüsü (HCV) kan yoluyla bulaşan karaciğeri etkileyen bir virüstür. Tedavi edilmediği takdirde siroz, hepatosellüler kanser gelişebilir.
- Hepatit C virüs enfeksiyonu, yüksek mortalite ve morbiditenin yanısıra indirekt olarak yüksek maliyetten de sorumludur.
- Başlıca bulaşma yolları, uyuşturucu kullanım gereçleri ve enjektörlerin ortak kullanımı ,medikal prosedürler sırasında kan ile kontamine olmuş iğneler ile temas ve kan transfüzyonlarıdır.

Brunner, N., & Bruggmann, P. (2021). Trends of the global hepatitis C disease burden: strategies to achieve elimination. *Journal of Preventive Medicine and Public Health*, 54(4), 251

Smith, B. D., Jorgensen, C., Zibbell, J. E., & Beckett, G. A. (2012). Centers for Disease Control and Prevention initiatives to prevent hepatitis C virus infection: a selective update. *Clinical Infectious Diseases*, 55(suppl_1), S49-S53.

- İntervenöz ilaç kullanımı, Amerika Birleşik Devletleri'nde HCV insidansı için önde gelen risk faktörü olmaya devam etmektedir ve herhangi bir popülasyondaki en yüksek HCV enfeksiyonu prevalansına sahiptir.
- Uzun süreli damar içi madde kullanıcılarında **HCV prevalansı %64-94** arasındadır.
- **2022 Türkiye uyuşturucu** raporunda ,damar içi madde kullanan 1465 kişide yapılan hepatit C taramasında 642'sinde (**%43,8**) pozitif olarak saptanmış.

Türkiye Uyuşturucu Raporu, Ankara 2022

Diaz, T., Des Jarlais, D.C., Vlahov, D., Perlis, T.E., Edwards, V., Friedman, 360 S.R., Rockwell, R., Hoover, D., Williams, I.T., Monterroso, E.R., 2001. 361 Factors associated with prevalent hepatitis C: differences among young adult 362 injection drug users in lower and upper Manhattan, New York City. Am. J. 363 Public Health 91, 23–30

Patrick, D.M., Tyndall, M.W., Cornelisse, P.G., Li, K., Sherlock, C.H., Rekart, 440 M.L., Strathdee, S.A., Currie, S.L., Schechter, M.T., O'Shaughnessy, M.V., 441 2001. Incidence of hepatitis C virus infection among injection drug users 442 during an outbreak of HIV infection. CMAJ 165, 889–895.

- Dünya Sağlık Örgütü'nün küresel hepatit stratejisinde,2016-2030 yılları arasında yeni hepatit enfeksiyonlarını %90,ölümleri %65 oranında azaltmayı hedeflemektedir.
- Bu hedeflere ulaşmak için; HCV ile enfekte kişilerin %90'ına tanı konulması ve uygun olanların %80'inin tedavi edilmesi gerektiği tahmin edilmektedir.
- Bu hedefe ulaşabilmek için mikroeliminasyonda en önemli grup olan damar içi madde bağımlılığında farkındalığın artırılması,tarama,bakım ve tedavi hizmetlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

- İntervenöz ilaç bağımlılığı olan ya da daha önce kullanmış tüm bireyler hepatit C enfeksiyonu açısından test edilmelidir. Anti-HCV testi pozitif gelirse HCV-RNA ile doğrulanmalıdır.
- Anti HCV testi negatif olan yeni HCV enfeksiyonu açısından risk altında olan hastaların Anti HCV veya HCV-RNA ile takip edilmesi gerekmektedir.
- Kronik HCV olan intravenöz madde kullanan hastaların tanı, tedavi ve tedaviye ulaşmada yaşanan zorlukları incelediğimiz araştırmamızı sunuyoruz.

Materyal ve metod

- 10cak 2023 -31 Aralık 2023 tarihleri arasında Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi AMATEM polikliniğine başvuran intravenöz ilaç bağımlısı kişilerdeki Anti-HCV,HCV-RNA test sonuçları, Hepatit C tespit edilen hastaların enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji konsültasyon oranları, Kronik Hepatit C tedavi oranları ve sonuçları retrospektif olarak değerlendirildi.

Bulgular

- 977 hastaya yapılan 1083 adet Anti-HCV test yapıldı .
- 204 (%20,8) Anti-HCV testi pozitif saptandı.

204 Anti-HCV testi pozitif saptandı

144(%70,6) HCV-RNA çalışıldı

60(%29,4) hastada HCV-RNA çalışılmadı

HCV-RNA çalışılan hastaların 68(%47,2)'inde negatif saptandı.

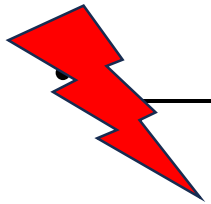
HCV-RNA çalışılan hastaların 75(%52,8)'inde HCV-RNA pozitifliği saptandı.

1(%0,6) hastada test tekrarı önerildi.

KONSÜLTASYONLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Amatem polikliniğinden Kronik Hepatit C nedeniyle Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji polikliniği'ne 43 hasta için 50 adet konsültasyon istendi.
- 5 hastaya en az 2 ve üzeri konsültasyon istendi.
- konsültasyonların 33 (%66) ile enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji polikliniğine başvuru oldu.
- İstenilen konsültasyonlardan 17 (%34)'sine başvuru olmadı.
- Kliniğimize başvuran her hastaya HCV hastalığı, bulaş yolları ve tedavisi hakkında eğitim verildi.

32(%42,6) hastamız KHC pozitifliği hakkında bilgi sahibi değil.

- Başvuranlar arasından 20 hastaya Kronik Hepatit C tedavisi başlandı. Sağlık sigortası olmayan hastalara tedavi verilemedi.
- Tedavi başlanan her hastaya tarafımıza ulaşabilecekleri iletişim bilgileri verildi.
- 4 hasta tedaviyi birinci ayda bıraktı. 1 hasta da ilacını almaya gitmedi.(%25)
- 15 hasta tedavisini tamamladı ve tedavi sonu HCV-RNA,14 hastada kontrol edildi ve negatif tespit edildi.
- 12 hasta tedavi sonu 3. ay kontrolüne başvurmadı.
- 3(%15) hastada kalıcı virolojik yanıt için HCV-RNA bakıldı.
- 2 hastada KVV gelişirken 1 hasta tedaviye yanıtız olarak kabul edildi.

- 20 hastaya tedavi başlandı.
- 15 (%75) hastanın tedavisi tamamlandı
- 14 (%70) hastada tedavi sonu yanıt değerlendirildi.
- 3 (%15) hastada KVV değerlendirildi.

Üç hastada, sağlık sigortalarının kesintiye uğraması nedeniyle, kalıcı virolojik yanıt olup olmadığının tespiti yapılamadı. İki hasta ise şehir değiştirmeleri nedeni ile takipten çıktı.

Tedavisini tamamlayan on beş hastanın dokuzunun (%60) poliklinik kontrollerine bir aile yakını ile başvurduğu gözlemlendi.

İntravenöz ilaç bağımlısı kronik HCV hastalarında tedaviyi tamamlamada başarılı olma oranının aile desteği olan kişilerde daha yüksek olduğunu düşünüyörüz.

Hastaların tanı, tedavi, takip ve kontrolleri aşamalarında yaşadığımız en büyük sorun iletişim idi. Bunun sebebi ise hasta grubumuzun telefon numaralarını sık aralıklarla değiştirdiklerini gözlemledik

Tartışma

- Kaberg ve ark. yaptığı 1500 DİMB hastada yaptıkları çalışmada anti-HCV prevalansı %82 olup bunların %76'sı HCV RNA pozitif saptanmış. Bizim alışmamızda %20 hastada Anti-HCV pozitifliği ve bunlar arasından %52 oranında HCV-RNA pozitifliği saptandı.
- Grebely ve ark yaptığı çalışmada 188 hastanın yalnızca %16'sına tedavi verilmiş. Tedavi için başvurmayan 107 hasta değerlendirildiğinde ;KHC ve tedavisi hakkında bilgi eksikliğinin olması ve semptomlarının olmaması olarak tespit edilmiş. Bizim alışmamızda %26 hastaya tedavi başlandı ,%20 'si tedaviyi tamamladı. Kronik hepatit C saptanan hastaların %42'sinin Hepatit C tanısı hakkında bilgisi olmadığını dşnmekteyiz.

hepatitis C and pre-testing awareness of hepatitis C status in 1500 consecutive PWID participants at the Stockholm needle exchange program, *Infectious Diseases*, 49:10, 728-736, DOI: [10.1080/23744235.2017.1334263](https://doi.org/10.1080/23744235.2017.1334263) Martin Kåberg, Anders Hammarberg, Christer Lidman & Ola Weiland (2017) Prevalence of

Grebely, J., Genoway, K. A., Raffa, J. D., Dhadwal, G., Rajan, T., Showler, G., ... & Fischer, B. (2008). Barriers associated with the treatment of hepatitis C virus infection among illicit drug users. *Drug and alcohol dependence*, 93(1-2), 141-147.

Sonuç

Damar içi madde kullanan bireyler psikolojik ve fizyolojik açıdan zor yönetilen kişilerdir ve bu hasta grubunun çoğunun rutin HCV açısından taranmadıkları ve/veya tarananların da test sonuçları hakkında bilgilendirilmedikleri bu nedenle durumlarının farkında olmadıkları bilinmektedir.

Düşük test ve tanı oranları tıbbi değerlendirme, bakım ve tedavinin yanı sıra hastalığın ilerlemesini azaltabilecek ve enfeksiyonun bulaşmasını önleyebilecek davranış değişikliklerini teşvik etmek için danışmanlık fırsatlarının kaçırılmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak

- Damar içi madde bağımlılarında Kronik hepatit C tedavisine ulaşmayı engelleyen ve tedavi uyumunu arttıran faktörlerin araştırıldığı başka çalışmalara ihtiyaç vardır.